der geestelijkheid voorzagen. Een post op het Staatsbudget voor de betaling van de tractementen der geestelijkheid was een onbekend iets. Reeds daarom zou het ondenkbaar wezen, dat onze Vaderen van de Overheid geeischt zouden hebben een last op zich te nemen, dien zij zelfs voor de Roomsche Kerk nooit te dragen had.

Waar onze Belijdenis nu vóór 1572 is opgesteld, mag de uitdrukking, dat het de taak der Overheid is „de hand te houden aan den heiligen eeredienst", niet zóó worden uitgelegd, alsof daarmede toch aan de Overheid de taak was opgelegd om voor de tractementen te zorgen. Zulk een exegese is noch grammaticaal noch historisch te verdedigen.

Grammaticaal niet, omdat de woorden: de hand te houden aan den heiligen kerkedienst, niet anders willen zeggen, dan dat de Overheid te zorgen heeft, dat de rechte bediening des Woords en der Sacramenten ongestoord plaats kan vinden, en met de tractementsquaestie niets uitstaande hebben.

En historisch niet, omdat in de jaren, dat onze Confessie is opgesteld, de gedachte aan Staatstractementen noch bij de Kerken noch bij de leiders der Gereformeerde beweging is opgekomen.

Zoo blijft dan nog alleen de vraag over, of na 1572 in dat opzicht een verandering heeft plaats gegrepen. Hebben onze Kerken toen verklaard, dat de zorg voor het onderhoud der predikanten tot de taak van de Overheid behoorde of niet? Zoo neen, dan blijft van heel de bewering van Prof. Visscher en Dr. Wagenaar geen titel of jota staande.

Ook hier moest de vraag zuiver gesteld worden.

De quaestie is niet, of onze Kerken na 1572 bij de Overheid om steun verzocht hebben. Dat feit is in confesso. Maar dit is de vraag, of onze Gereformeerde Kerken als beginsel hebben uitgesproken, dat de Overheid verplicht was de predikantstractementen te betalen. In Art. XXXVI is niet sprake van wat de Overheid uit goedgunstigheid doen *mag*, maar van hetgeen ze krachtens haar Goddelijk ambt *verplicht* is te doen. De derde zinsnede vangt aan: *het is haar ampt ofte officie.* En indien de interpretatie van de genoemde broeders juist is, dan heeft de Overheid volgens onze Confessie de roeping en den plicht om de predikantstractementen te betalen en dat uit haar eigen middelen. Of wil men, op de vraag: wie heeft de dienaren des Woords te bezoldigen, zouden onze Kerken geantwoord hebben: volgens Gods Woord hebben dat niet de Kerken, maar heeft onze Overheid dat te doen.

Zoodra de quaestie zoo gesteld wordt, voelt ieder dat het ongerijmd is zulk een stelling aan onze Vaderen toe te dichten. Gods Woord weet noch in het Oude noch in het Nieuwe Testament van zulk een roeping der Overheid iets af. De Apostel Paulus scherpt telkens in zijne brieven Gal. 6 : 6, I Tim. 5 : 17, 18, I Cor. 9 : 5, 6, 7, 9, 11, 13, 14 aan de *gemeente* den plicht in, dat zij voor het onderhoud der Dienaren des Woords te zorgen heeft. En onze Gereformeerde Kerken zouden lijnrecht tegen dat Goddelijk gebod in, in haar confessie geleerd hebben, dat niet de gemeente, maar de Overheid deze zorg op zich te nemen had! Wie dat meent, kent onze vaderen niet en doet hun nagedachtenis oneer aan.

Het is dan ook metterdaad onbegrijpelijk, hoe Prof. Visscher en Dr. Wagenaar zich tot zulk een uitspraak hebben laten verleiden, waar elke Synode onzer Kerken zoo beslist en duidelijk mogelijk het tegendeel verklaard heeft.

Het bewijs daarvoor valt niet moeilijk te leveren.

In de Kerkenorde door onze Kerken op de Synode te Emden vastgesteld en het laatst door de Synode van Dordt 1619 bekrachtigd, staat in Art. IX met zoovele woorden, dat *de Kerkeraad, als representerende de gemeente, gehouden zal zijn hare dienaren van behoorlijk onderhoud te verzorgen.* De zorg voor het onderhoud der predikanten komt dus voor rekening van de gemeente en niet van de Overheid. En wie de woorden van de Confessie niet lijnrecht in strijd met de Kerkenorde wil uitleggen, kan en mag dus niet beweren, dat volgens onze Vaderen het de roeping der Overheid is om dit te doen.

Zelfs kan men nog verder gaan.

Er zijn metterdaad in onze Gereformeerde Kerken enkele zwakkere broeders geweest, die dit zuivere Schriftuurlijke beginsel ten deele wilden prijs geven. Mannen als Taffijn, die in den hofkring van Prins Willem III of meer onder den invloed waren gekomen van de Libertijnsche beginselen. Het citaat door Prof. Visscher aan Taffijn ontleend, bewijst dat. Trouwens, wie de briefwisseling van Taffijn kent, weet dat hij op het stuk der Gereformeerde kerkregeering volstrekt niet behoorde tot de stoere Calvinisten. Het beroep op dezen schrijver als Gereformeerde autoriteit is dan ook stellig geen gelukkige vondst.

Welnu, deze zwakke broeders hebben zeer goed gevoeld, dat Art. IX van de Kerkenorde bij hun stelsel, dat de Overheid voor de tractementen te zorgen had, niet paste. Ze hebben daarom het voorstel ingediend om Art. IX zoo te wijzigen, dat er voortaan gelezen zou worden, *„dat de Kerkeraad, of de respectieve Overheid zorgen zal voor het behoorlijk onderhoud der dienaren".* Voetius deelde dit mede in zijn Pol. Eccl. Tom I t. z. pag. 821 en hij voegt er aan toe, dat onze Kerken gelukkig op dit voorstel niet zijn ingegaan. Want al kan het gebeuren zoo zegt hij, dat een rijk gemeentelid of de Overheid het tractement van den predikant betaalt, dit is tijdelijk en wisselvallig. In haar Kerkenorde hebben de Kerken uit te drukken wat het Goddelijke en altijd geldende recht (jus perpetuum et divinum) is en dit Goddelijke recht is, dat de gemeente voor het onderhoud harer dienaren heeft te zorgen.

Voetius heeft dus volkomen recht, wanneer hij op de principieele vraag, wie de predikantstractementen heeft te betalen, verwijst naar Gal. 6 : 6 en daarop volgen laat: hinc est quod constitutiones ecclesiasticae Belgarum Emdae, Dordraci, Middelburgi, Hagae Comitis, Dordraci a 1619 in Synodis Nationalibus conceptae curam stipendii ministrorum synedriis (quippe ecclesias repraesentantibus) imponant. Wat [zeggen wil, dat „de Kerkenordeningen te Emden, Dordrecht, Middelburg, 's Gravenhage en Dordrecht in 1619 op de Generale Synodes vastgesteld, de zorg voor het tractement der dienaren aan de Kerkeraden (als representeerende de gemeenten) opgelegd hebben."

Met dit beginsel, door onze Kerken zoo kloek beleden, zijn al onze toongevende Gereformeerden het eens geweest. Citaat op citaat zou dit kunnen bewijzen. Voetius sluit zich van beeler harte bij deze uitspraak onzer Synodes aan. Maresius verdedigt hetzelfde beginsel. En zelfs in de periode der decadentie heeft Prof. B. de Moor in zijn voortreffelijken commentaar op à Marck's dogmatiek t. VI pag. 465 en v. v. nog eens zonder eenige restrictie dit beginsel verdedigd. En ons is met uitzondering van Taffijn niet één Nederlandsche schrijver bekend, die het onderhoud der kerkedienaren principieel tot de taak der Overheid gerekend heeft.

Waarom onze kerken in de practijk toch bij de Overheid telkens om steun hebben aangeklopt, is een vraag, die we in een volgend artikel zullen beantwoorden. Dan zal wel duidelijk blijken, dat dit op geheel andere gronden is geschied dan Prof. Visscher en Dr. Wagenaar meenden.

Thans was het ons alleen er om te doen de zaak uit principieel oogpunt te bezien.

En wij twijfelen niet, of Prof. Visscher en Ds. Wagenaar zullen na deze pertinente en besliste uitspraken onzer vaderen gelezen te hebben, erkennen, dat zij in hun uitlegging van Art. XXXVI zich vergist hebben.

Onze kerken hebben nooit geleerd, dat het volgens Gods Woord de roeping der Overheid was, voor de predikantstractementen te zorgen. Jus divinum et perpetuum, goddelijk en altijd geldend recht was, dat de gemeente dit had te doen. En elke voorstelling, alsof onze kerken in haar confessie vlak het omgekeerde hebben beleden, is met haar eigen uitspraken in onverzoenlijken strijd.

De „zilveren koorde" is nooit dogma der Gereformeerde kerken geweest. En niet alleen in onze confessie, maar in niet één confessie der buitenlandsche Gereformeerde kerken, is van zulk een roeping der Overheid sprake.

Dat enkele mannen als Taffijn e. a. op dit punt anders dachten, is juist. Maar de poging om dit andere beginsel in onze kerkenorde in te dragen, is door onze kerken juist wederstaan. En wie beweert, dat dit beginsel toch in onze confessie staat uitgedrukt, vindt het getuigenis van al onze synodes tegenover zich.

Uit de Pers.

Het *Diaconaal Correspondentieblad*, dat in Mr. R. van Maare, advokaat en procureur te Arnhem en diaken der Gereformeerde Kerk aldaar, een nieuwen medewerker aanwon, die in plaats van Ds. Rudolph inlichtingen zal geven omtrent alles wat betrekking heeft op het terrein van de wetgeving in zake Armenzorg enz., bevat ditmaal een tweetal artikelen van *Prof. Biesterveld* over *Persoonlijke Overgegevenheid*, waarin terecht gewezen wordt op het gevaar, dat te sterk gedreven organisatie en centralisatie medebrengt.

Het eerste artikel luidt aldus:

Onze tijd staat onder meer in het teeken der centralisatie. Op bijna elk gebied van het publieke leven toont zich die zucht naar centraliseeren, en niet altijd tot zegen van de enkele personen en verhoudingen. Organisatie is een machtwoord, waarvoor bij velen alles wijken moet. Nu zal niemand het nut en de noodzakelijkheid van organisatie en centralisatie in zeer vele gevallen ontkennen. Dikwijls kan men op deze wijze alleen iets tot stand brengen, en bovendien, de goede organisatie is altijd een vrucht ook weer van het leven, dat organisch werkt. De menschheid bestaat niet uit losse personen, maar vormt een organisch geheel. En wij belijden van de Kerk des Heeren, dat zij is *het lichaam* van onzen Heere Jezus Christus.

Het gevaar is echter, dat men middel en doel hier vaak verwart.

Een organisatie bestaat nooit ter wille van zich zelf — en toch schijnt het bij velen zoo te staan, dat alles aan de organisatie moet opgeofferd, al kost dat ook het heil van zeer velen. Organiseeren moet altijd de vrijmaking bedoelen van hetgeen georganiseerd wordt, en nooit ten gevolge hebben: harder slavernij!

Schaduwrijde van het centraliseeren is, dat de individueele behandeling geheel op den achtergrond komt, zoowel als het persoonlijk verantwoordelijk optreden. De algemeene wetten moeten gehoorzaamd, al gaat daarbij ook de individualiteit ten gronde. Voor de leiders eener onderneming is dit een voordeel, want zij hebben dan alleen te handelen naar de vastgestelde regels, zonder zich te bekommeren om den enkele. De individu gaat in de gemeenschap onder. Omgekeerd gaat ook door overdrijving van de centralisatie bij den enkele te loor het besef der persoonlijke verantwoordelijkheid. Men kan niets meer van zijn persoon leggen in zijn arbeid en is voor het tot stand komen van een grooter stuk werk alleen verantwoordelijk wat het kleine onderdeel betreft, dat men in zijn samenhang met het geheel ternauwernood kent.

Deze trek naar centralisatie heeft zich ook zeer sterk doen gelden op het terrein der philanthropie. En wederom — ze heeft daar zeer veel goeds tot stand gebracht. Allerlei stichtingen zijn de vrucht van het samenwerken, die anders nooit zouden zijn verresen. Ook op dit gebied moet er organisatie en samenwerking zijn. Maar het gevaar is ook hier, dat het persoonlijke geheel op den achtergrond treedt. Zoowel in de behandeling van de objecten der barmhartigheid, als in het oefenen van die barmhartigheid door de gelooviven zelven. Op het laatste wil ik hier de aandacht vestigen.

Het is een gevaar, dat men meent genoeg te doen aan het werk der barmhartigheid, door lid te zijn van allerlei vereenigingen. Van hoe meer vereenigingen lid, hoe beter philanthroop. En nu is voor het goede werk in 's Heeren gemeente altijd het allereerste en beste middel: persoonlijke overgegevenheid. Het is ook een fundamenteel beginsel van de Christelijke religie, dat zij heel den persoon van haren belijder in beslag neemt. De religie is nooit eenzijdig. Niet individualistisch, zoodat zij er mee tevreden kan zijn dat haar belijder voor zich zelf deelt in hare voorrechten en d.n egoïstisch om het geheel zich niet bekommerend, zou weigeren om anderer wil het ik te verloochenen. Zelfs komen de weldaden door Christus aan Zijne Kerk geschonken hem pas toe in de gemeenschap met het geheel, waarom scheuring van het lichaam van Christus altijd ook op geestelijke schade uitloopt voor hem, die zich aan deze zonde schuldig maakt.

Doch ook is de Christelijke religie evenmin eenzijdig sociaal, zoodat het welzijn van den enkele niet in aanmerking zou komen, of men tevreden zou mogen zijn met den arbeid die door het geïnstitueerde lichaam des Heeren geschiedt. Neen — de organisatie bedoeld: de volmaking der heiligen", en dat een iegelijk mensch volmaakt worde gesteld in Christus Jezus. Immers het is niet zoo, gelijk Rome het toelaat, dat het gelooven reeds genoegzaam zou zijn, als men aanneemt wat de Kerk gelooft, ook al kent men den inhoud des geloofs niet — een iegelijk moet in waarheid kunnen belijden een levend lidmaat van Christus te zijn, en dat eeuwig te zullen blijven. De arbeid der ambten strekt juist zich uit naar de realiseering van het ideaal dat elk geloovige zich profeet, priester en koning betoone. Van de andere zijde kunnen dus ook de gelooviven niet tevreden zijn met hetgeen door de ambten geschiedt voor het geheel, maar hebben zij ook zichzelf te geven voor den arbeid in het Koninkrijk der hemelen. Dit beginsel drukt ook een eigenaardigen stempel op het werk der barmhartigheid in het midden van 's Heeren gemeente. Niemand mag zich tot verontschuldiging voor „niets doen" beroepen op hetgeen anderen doen, zij het ook namens hen. En toch, hoe vaakt hoort men deze uitvlucht, als men op den persoonlijken arbeid aandringt. Sommigen beroepen zich op de publieke instellingen van liefdadigheid. Zij zijn er in grooten getale: hospitalen en ziekenhuizen, scholen en allerlei inrichting van barmhartigheid. Laten zij den arbeid doen, en als men dan een gulden contribueert, meent men al genoeg gedaan te hebben en zich aan verdere bemoeienis te mogen onttrekken. Wanneer de publieke instellingen de middelen zijn om den weg te banen voor den enkele om zich aan dit werk te geven, om door samenwerking allerlei mogelijk te maken, en het inzicht in methode te verdiepen enz., dan werken zij uitnemend. Maar hunne oprichters zouden zeker de allereersten zijn in het getuigen en strijden, als deze stichtingen tot traagheid in het benaarstigen zouden leiden en de dood worden voor de echte Christelijke barmhartigheid.

Anderen beroepen zich op de werkzaamheid van het ambt. De ambtsdragers zijn er, voor — het zou zelfs aanmatiging zijn om daarop in te grijpen, wat zij ambtshalve hebben te doen, en wat zij ook werkelijk goed doen. Hoe verkeerd een redeneering! Ambtsdragers die zelfverloochening wekken en door hun voorbeeld tot zelfovergave aansporen, zijn gaven Gods aan Zijn volk. Zij voldoen aan de Apostolische ordinantie (Titus 2 : 7): betoon uzelven in alles een voorbeeld van goede werken. Maar welk ambtsdrager wil de gemeente in haren arbeid vervangen? Verbeeld u een leger dat voor 's vijands front de wapenen laat rusten, omdat de officieren den degen goed weten te gebruiken! In den strijd van Christus geldt het: alle man in het geweer, een iegelijk op zijn eigen plaats.

Nog anderen stellen zich tevreden met het geld dat zij offeren. Zij geven aan alles wat aan de deur komt. Laten anderen arbeiden en al hunne krachten inspannen — zij hebben genoeg gedaan, als zij zonder van hun stoel op te staan hun naam hebben geteekend en hunne bijdrage geofferd. Zeker indien het geld dat men geeft een vrucht is der offervaardigheid, een bewijs van de persoonlijke overgegevenheid, dan is het geven een goed werk; — maar als men met die gaven zich het recht koopt om het geweten in sluimer te sussen, dan is het minder een Christelijk werk, dan wel een listig en goedkoop middel om zich aan de werken des geloofs en der liefde te onttrekken.

Men meene waarlijk niet op deze manier genoeg gedaan te hebben in het Koninkrijk van onzen God. Eene gewone vereeniging heeft veelal tweeërlei soort van leden, werkende leden en contribueerende leden. Zoo is het in de gemeente des Heeren niet. Zij kent alleen werkende leden. De wasdom des lichaams komt ook pas door de werking van een iegelijk deel des lichaams. En een ieder heeft hier eene roeping, slechts door hemzelven te vervullen.

Het is goed, dat Prof. Biesterveld op dit gevaar wijst.

Het opgaan in allerlei particuliere liefdadigheid met wegcijfering en minachting van het door Christus ingestelde ambt is een kwaad, waartegen terecht gewaarschuwd is in de dagen der doleantie.

Maar het gevaar aan de andere zijde is niet minder groot, dat men alles aan de ambtsdragers overlaat, en vergeet, dat in Christus Kerk ook het ambt der gelooviven tot zijn recht moet komen.

Officieele Berichten.

De classis Dordrecht zal D. V. vergaderen op Donderdag 3 Aug. Gewone tijd en plaats. Stukken voor het agendum worden ingewacht tot 18 Juli.

Namens de roepende kerk van Zwijndrecht,
D. Hoek. *Praeses.*
T. Zwart, *Scriba.*

Onder leiding van Ds. Van der Veen te Goes werd heden uit een tweetal candidaten, n.l. Enserink en Los, laatstgenoemde tot herder en leeraar dezer gemeente beroepen.

De Heere geve onzen broeder licht en wijsheid om met gemakkelijkheid eene keuze te doen; kon het zijn, dat hij met volle vrijmoedigheid *onze* roeping opvolge tot blijdschap van kerkeraad en gemeente.

Namens den kerkeraad,
A. Boot, *Scriba.*

Kruiningen, 25 Juni.

Generale Synode te Utrecht.

De kerkeraad der Gereformeerde kerk te Utrecht verzoekt beleefd aan de afgevaardigder ter Generale Synode, die begeeren, dat voor hen logies gezocht worde bij leden der gemeente, hiervan ten spoedigste en in elk geval *vóór Woensdag 19 Juli a.s.* kennis te geven aan broeder *A. Fokkink, Baanstraat* 63, Utrecht.

Namens den kerkeraad,
M. v. Minnen.
P. J. W. Klaarhamer.

Utrecht, 26 Juni 1905.

Classis Franeker.

Aan de kerken wordt medegedeeld, dat tot actuaris van de classis Franeker is benoemd Ds. J. van Loo te Winsum, en tot diens secundus Ds. J. H. Binnema te Arum.

In naam der classis,
J. H. Binnema, *h. t. Scriba.*

De Raad der Gereformeerde kerk van Overtoom nam in zijne vergadering van 25 Mei l.l. met algemeene stemmen de volgende motie aan en besloot die aan Ds. W. van Asselt, emer.-pred. te Apeldoorn, als eersten onderteekenaar toe te zenden en verder om ze ter plaatsing op te zenden aan *de Bazuin* en aan *de Heraut:*

Motie.

De kerkeraad der Geref. kerk van Overtoom, kennis genomen hebbende van het hem door voorgangers en leden van Geref. kerken toegezonden geschrift:

Vijf Stellingen;

van oordeel, dat voor zoo ver hem bekend in de Geref. kerk alhier, geene *„afwijkende leeringen"* worden verkondigd en evenmin leerverschillen de gemeente verontrusten,

spreekt zijn leedwezen uit over de verspreiding en toezending van genoemd geschrift, waardoor onrust kan ontstaan,

en besluit aan de onderteekenaars mede te deelen, dat zij slechts in toepassing hebben te brengen, wat zij op bladzijde 4 aanbevelen, op de vraag *„wat te doen?":*

„men brenge zijne bezwaren bij den kerkeraad en, indien noodig, bij de meerdere vergaderingen, met bescheiden, helder en krachtig protest tegen de afwijkingen met aandrang tot de handhaving van de aloude Gereformeerde leer."

Classe 's-Gravenhage.

De kerkeraad der Geref. kerk van 's-Gravenhage bericht, dat de classe 's Gravenhage D. V. vergaderen zal te 's Gravenhage op Dinsdag 1 Augustus a.s., gewone tijd en plaats. Punten voor het agendum worden ingewacht vóór Dinsdag 18 Juli e.k. bij den scriba, Van Spijkstraat 105, 's Gravenhage.

Namens den kerkeraad voorn.,
C. Lion Cachet, *Scriba.*

OP REIS.

De bezending naar de Shetlands-eilanden is op reis.

Mijn hoop dat ze minstens even groot zou worden als vorige jaren, is niet beschaamd geworden. Inderdaad, er was heel wat. Vooral de laatste dagen werd ik nog wonderlijk verrast. Het bleek mij bij vernieuwing dat deze arbeid een plaats heeft in de harten van ons Christenvolk.

Vele boeken, boekjes en traktaatjes of geld daarvoor, werden mij toegezonden, benevens nog allerlei benoodigdheden voor ons Tehuis voor zeelieden te Lerwick, waarom ik niet had gevraagd, maar die toch in een groote behoefte voorzien en dus zeer welkom waren. Niet minder dan vijf kisten van middelmatige grootte kon ik verschepen. Vlaardinger schippers namen ze gratis mee.

Mijn hartelijken dank breng ik bij dezen, ook namens mijne mede-deputaten, aan allen die dezen arbeid steunden, terwijl ik dien verder in aller liefde en voorbede aanbeveel.

S. T. Goslinga, *Pred.*

Buitenland.

Duitschland. Professor Müller over Calvijn's bekeering.

Dat men ook in Duitschland belang stelt in de Calvijn-studiën blijkt uit vele dingen. Zoo heeft de hoogleeraar Karl Müller dezer dagen een studie geplaatst in de „Nachrichten der K. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen," over de bekeering van Calvijn.

De Tubingsche hoogleeraar, schrijver van een nog niet voltooid handboek voor Kerkgeschiedenis, heeft nogmaals het door velen reeds behandelde probleem in het leven van den grooten reformator, opnieuw zoeken op te lossen. Professor Müller gebruikte daarbij het geheele materiaal dat tegenwoordig den geschiedvorschers ten dienste staat, en behandelt achtereenvolgens de chronologie van de jeugd van Calvijn en zijne ontwikkeling, gelijk die blijkt uit zijn briefwisseling met zijn vrienden, zijn confidentie in den commentaar over de Psalmen en uit de gebeurtenissen kort na 1533. Als dit afgehandeld is bespreekt Prof. Müller in 6 „bijlagen": 1. de data uit de registers van het Domkapittel van Noyon; 2. den kennelijken invloed, dien Charles Calvijn op zijn broeders uitoefende; 3. de rectorale rede van Cop op Allerheiligen; 4. den briet van Satolet als bron voor Calvijn's bekeering; 5. den brief van Calvijn aan Bucer van 4 Sept. (zonder jaar) uit Noviodemum; 6. een briet van Nicolas Regius, hoogleeraar in de rechtsgeleerdheid te Bourges, aan François Daniël te Orleans, ongeveer uit 1534.

In de bijlage beweert Professor Müller, dat de rede van Cop niet door Calvijn is opgesteld; in een aanhangsel geeft hij twee facsimile's, waarop het handschrift van den reformator is overgenomen, waarin een stuk van Cop's rede gevonden wordt.

Het resultaat zijner onderzoekingen vat de Tübingsche hoogleeraar aldus samen: A. Lang heeft zich beijverd aan te toonen, dat de godsdienstige ervaring, die Calvijn tot reformator maakte, gelijk was aan die van Luther. Ik ben echter in tegendeel van oordeel, dat het eigenaardige karakter van Calvijn, in tegenstelling met Luther, reeds in den aard van zijn bekeering uitkomt.

Bij Luther kwam het tot een beslissing, toen hem uit Rom. 1 : 17 de zekerheid der barmhartigheid en liefde Gods uit den inhoud der geheele Schrift duidelijk werd. Deze kennis had Calvijn uit datgene wat de reformatie verworven had, wellicht reeds jaren lang bezeten; maar daardoor was hij niet tot het keerpunt van zijn leven gebracht; dat de Souvereine wil Gods gebiedend tot zijne ziel kwam en haar dwong, dat voor zijn aangezicht alle uitvluchten moesten verdwijnen, dit was zijn bekeering. *Craindre Dieu, se dédier du tout à nostre Seigneur,* (God vreezen, zich geheel en al aan God overgeven). werd voortaan de drijfkracht van zijn leven. En wijl hij dit ook aan anderen als het doel van zijn arbeid heeft voorgesteld, daardoor werd hij tot reformator gemaakt. Als men naar een parallel van Calvijns bekeering zoekt, zoo is deze veeleer in die van den kerkvader Augustinus te vinden".

In hoofdzaak is de hoogleeraar het hierin eens met hetgeen eerst door Lecouttre en daarna door professor Doumergue in zijn „Calvijns jeugd" zoo uitvoerig en zoo uitnemend voorgesteld is, terwijl de Duitsche schrijver Licentiaat A. Lang deze meening niet deelt. Het is een verblijdend verschijnsel dat men steeds meer van het leven en van het werk van Calvijn studie gaat maken.

N.-Amerika. Uit de General Assembly der Presbyteriaansche kerk.

Den 22sten Mei l.l. besloot de Algemeene Synode van de Presbyteriaansche kerk van het Noorden, te Winona vergaderd, om zich met de Cumberlandsche Presbyteriaansche kerk te vereenigen. Wanneer men weet dat bij de Cumberlanders het Arminianisme den boventoon voert, dan is het duidelijk, welk een droeve beteekenis deze vereeniging heeft. Het is een stap op de „down grade". De vereeniging werd op bovengenoemde vergadering zonder discussie met algemeene stemmen, en onder stormachtige toejuichingen aangenomen. Is het niet bedroevend? Moet niet ook van uit Nederland daartegen ernstig geprotesteerd worden?

Er is echter iets, dat eenigermate de smart over dezen loop der dingen verzacht. Den volgenden dag namelijk stemde de vergadering het voorstel om de confessie van Westminster af te schaffen en daarvoor een „Brief Statement" (korte verklaring) in de plaats te stellen, af.

Doch wij vragen: wat baat het, als men in de theorie al een Gereformeerde belijdenis handhaaft, terwijl men in de praktijk deze weder laat varen door zich met de Arminiaansch-gezinde Cumberlanders te vereenigen?

Het voorstel om de Confessie van Westminster op zijde te zetten, was gedaan door het Presbyterium Nassau, onder leiding van den bekenden Dr. Carter, die openlijk de leer der Presbyteriaansche kerk verwerpt, door gelijk „The Banner of Truth" meldt, lasterlijke aanmerkingen te maken op de Westminstersche confessie. Het wordt door velen in de nieuwe wereld betreurd, dat genoemde Dr. Carter door zijn Presbyterium in de bediening gehandhaafd wordt.

Het „Brief Statement", dat Dr. Carter in de plaats van de Westminstersche confessie wilde stellen, is eenige jaren geleden door de General Assembly der Presbyteriaansche kerk aan het publiek aangeboden als eene uiteenzetting van hetgeen de opstellers in de Presbyteriaansche kerk fundamenteel achtten. Het kan dus volstrekt niet aangezien worden voor een belijdenisschrift van de Presbyteriaansche kerk.

Het is te vreezen, dat zoolang Dr. Carter en zijne geestverwanten beschouwd worden als goede Presbyterianen en in die kerk kunnen blijven, het „Brief Statement" wel eenmaal zal geschoven worden in de plaats van de Westminstersche confessie, welke Calvinistisch is.

Nu zijn sommigen nog niet tevreden met de vereeniging van de Presbyteriaansche kerk met de Cumberlanders. Zij willen eene federatie van allen „die den Hemelschen Vader liefhebben en het voorbeeld van Christus volgen". Gelukkig, dat de General Assembly der Presbyteriaansche kerk de gedachte aan zulk een federatie heeft verworpen. De Synode was vooral gekant tegen het „Council", dat de aanhangers der federatie in het leven wenschen te roepen, vreezende, dat daaraan te veel macht zal worden toegekend. De grondgedachte van de voorstanders der federatie is daarom niet minder verwerpelijk. Immers daardoor zou een kerkelijke band geslagen worden om bestrijders en belijders van het Evangelie Dr. N. M. Steffens zegt hierover in „de Hope" zeer juist: „Geve God, dat dit protest der Presbyterische kerk het begin eener heilzame reactie zij ten gunste van de historisch gewordene kerken. Waar kerken in ons land zich organisch vereenigen kunnen op grond der gereformeerde belijdenis, zullen wij zulk eene vereeniging met gejuich begroeten. Wat bijeen behoort mag niet gescheiden blijven. Dit is de keerzijde van de stelling, die ik verdedig, dat wat niet bijeen behoort niet vereenigd mag worden. Het is mij een raadsel, hoe de publieke opinie, die naar eenheid van het heterogene streeft en eene groote kazerne wil bouwen voor godsdienstige menschen, die afkeerig zijn van ons denominationeel leven, zulk eenen invloed kan uitoefenen op de vele duizenden in ons land, die de gereformeerde leer liefhebben, dat men bijkans geene stemmen hoort tegen de kerkverwoestende taktiek der vrienden der uniformiteit, die volgens Kuyper de vloek is van het moderne leven. Wij begroeten derhalve de houding der General Assembly tegenover het plan der federatie met blijdschap".

Maar met minder blijdschap kan het volgende besluit der Synode begroet worden: De Presbyterianen zijn de Roomschen en Episcopalen hunne Kathedralen gaan benijden. Dat de laatsten van domkerken houden, is te begrijpen. Zij hebben immers „Kathedra's", dat is, zetels voor bisschoppen. Doch nu willen de Presbyterianen te Washington eene domkerk bouwen. De General Assembly benoemde eene commissie, om het volgende jaar over het stichten van een Kathedraal advies uit te brengen. Presbyterianen, die de beginselen hunner kerk verstaan, kunnen er geen vrede mede hebben dat men een Kathedraal gaat bouwen, een groot kerkgebouw, die niet aan eene plaatselijke gemeente maar aan de generale kerk toebehoort. In Schotland geeft men reeds aan de Moderators der General Assembly den titel van „Very Reverend", (zeer Eerwaard). Dr. Steffens volgt hieraan toe: „Wie weet wat de „evolutie" nog uit de puriteinsche kerken zal maken. Krijgen wij intuscheu ook een Hollandsch Gereformeerde kathedrale? Wiet weet?"

Winckel.

Voor Kinderen.

DE WIJZE JOOD.

Koning Alexander de Groote kwam, nadat hij de Perzen had overwonnen, ook in het land der Joden, die hij zeer welwillend behandelde. Zelfs schijnen eenige Israëlieten in des konings dienst te zijn getreden.

Althans in het leger van den vorst bevond zich een Jood, Mossellanus geheeten. Nu gebeurde het eens, terwijl het leger op marsch was, dat een der waarzeggers, die er altijd bij waren, uitriep dat men stil moest houden, en letten op de vlucht van een vogel, die in de lucht zichtbaar was.

„Maar waartoe is dat noodig?" vroeg Mossellanus.

„Wel," antwoordde de waarzegger, „die vogel is een bode van ons lot. Blijft hij rondvliegen waar hij is, dan moeten wij ook blijven; vliegt hij voort, dan wijst hij ons den weg. Keert hij terug, dan moeten wij ook zoo doen."

De Jood die betere dingen had geleerd, antwoordde niet, maar greep haastig een pijl, mikte, en trof den vogel, zoodat hij dood neerviel.

„Wat doet gij?" riep de wichelaar gebelgd, terwijl verscheiden soldaten zich dreigend om Mossellanus verzamelden.

Maar deze sprak kalm:

„Wat raaskalt ge toch, alsof die vogel de toekomst wist, en die ons kan voorspellen? Waar maakt gij u boos over. Had hij eenige kennis van de toekomst, hij zou zich wel gewacht hebben op een plaats te komen, waar Mossellanus is, die hem durft dood schieten."

Daartegen had niemand wat in te brengen, en het leger zette den tocht voort.

AAN VRAGERS.

Een derzulken, blijkbaar een letterlievend lezer, wil gaarne dat we eens uitleggen, wat met het volgend versje bedoeld wordt: